

مدیریت و رهبری تیم سلامت

گروه هدف: کلیه اعضای تیم سلامت

ساعت آموزش: ۳۰ دقیقه

واحد تهیه کننده: مدیریت شبکه و ارتقا سلامت

تاریخ تهیه: خرداد ماه ۱۳۹۷

تیم سلامت

گروهی از صاحبان دانش و مهارت در حوزه خدمات بهداشتی درمانی یا توانبخشی که بسته‌ی خدمات سطح اول را در اختیار فرد، خانواده و جامعه تعریف شده قرار می‌دهند.

اعضای تیم سلامت شامل پزشک خانواده (رئیس مرکز)، مراقب سلامت، کاردان/کارشناس بهداشت محیط و بهداشت حرفه‌ای، کارشناس تغذیه و رژیم درمانی، کارشناس سلامت روان، پرستار/بهیار، کاردان/کارشناس پذیرش، پزشک و در صورت لزوم دندانپزشک، مراقب سلامت دهان و نمونه‌گیر آزمایشگاهی یا کارکنان آزمایشگاه هستند. با توجه به اتخاذ راهکار خود مراقبتی، جمعیت تحت پوشش و افراد و نمایندگان مردم و سازمان‌ها از جمله سفیران سلامت، داوطلبین سلامت و داوطلبین متخصص نیز جزو این گروه محسوب میشوند.

پزشک خانواده

الف- پزشکی است که حداقل دارای مدرک دکتری پزشکی عمومی، پزشکی عمومی با MPH، متخصص پزشکی خانواده و یا سایر متخصصین بالینی که دوره تکمیلی را با نظر بورد تخصصی پزشکی خانواده گذرانده باشند و دارای مجوز معتبر کار پزشکی بوده و مسئولیت تامین و حفظ و ارتقای سلامت افراد تحت پوشش خود و نیز ارائه خدمات مستقیم به آنان و به موارد ارجاعی از سوی بهورز، مراقب سلامت ماما، کارشناس سلامت روان و کارشناس تغذیه و مسئولیت فنی خدمات ارائه شده توسط نیروهای زیر مجموعه خود را بدون تبعیض بر عهده دارد. پزشک خانواده می تواند در بخش دولتی، عمومی غیر دولتی و خصوصی مستقر باشد.

ب- و پزشک خانواده در صورت لزوم می تواند برابر روش کار در بسته خدمات سطح اول و دستورهای ابلاغی، فرد را به سایر ارائه دهندگان خدمات سطح اول و سطوح بالاتر ارجاع دهد.

دندانپزشک

فردی با حداقل مدرک دکترای دندانپزشکی عمومی و دارای مجوز معتبر کار دندانپزشکی (پروانه حرفه دندانپزشکی) که مسوولیت فنی ارائه خدمات مستقیم دندانپزشکی به مراجعین و ارائه خدمت به موارد ارجاعی از سوی مراقب سلامت را بدون تبعیض و با اولویت گروه هدف به عهده دارد. دندانپزشک در مراکز خدمات جامع سلامت مستقر می باشد که مسوولیت خدمات فنی پایگاه های سلامت تحت پوشش؛ قبول ارجاعات از سوی مراقب سلامت در پایگاه ها و نظارت بر عملکرد آنها و ویزیت مراجعین، را به عهده خواهد داشت. در مراکز با جمعیت تحت پوشش پایین، بهتر است با توجه به دسترسی جغرافیایی مردم، بازای هر دو تا سه مرکز خدمات جامع سلامت، دندانپزشکان در یک مرکز مستقر شوند تا در نبود هریک از آنها، خدمات به مراجعین ارائه گردد.

دندانپزشک

ب) دندانپزشک وظیفه دارد برای حفظ و ارتقای سلامت جامعه هدف در بسته خدمت سطح اول، فرد را در صورت نیاز به سایر ارائه دهندگان خدمات سلامت و سطوح بالاتر ارجاع دهد.

ج) دندانپزشک مرکز خدمات جامع سلامت وظیفه نظارت بر عملکرد تیم سلامت مستقر در پایگاه های سلامت ضمیمه و غیرضمیمه تابع مرکز در حوزه سلامت دهان و دندان را نیز به عهده دارد. هر دندانپزشک به یک مراقب سلامت دهان (دستیار دندانپزشک) با مدرک کاردان پرستار دندانپزشک، کاردان دهان، و سایر کاردان های بهداشتی و در صورت نبود، با مدرک دیپلم پس از گذراندن دوره آموزشی ویژه، نیاز دارد.

مراقب سلامت

مراقب سلامت فردیست با مدرک تحصیلی کاردانی یا کارشناسی در رشته های بهداشت خانواده؛ بهداشت عمومی؛ پرستاری؛ مامایی و مبارزه با بیماریها (درمورد مردان) که پس از طی دوره آموزشی تعریف شده مندرج در فصل آموزش این دستورعمل، به فردی چندپیشه به نام "مراقب سلامت" تبدیل می شود. در شرایطی که مراقب سلامت دارای مدرک کارشناسی مامایی و شماره نظام پزشکی مامایی باشد به عنوان مراقب سلامت -ماما شناخته شده و وظیفه مراقبت از مادران تحت پوشش پایگاه در دوره بارداری بر عهده او می باشد. وظایف مراقب سلامت و مراقب سلامت -ماما در برنامه های سلامت کشوری آمده است.

معاونت بهداشت

بسته خدمات سلامت

بسته خدمات سلامت مجموعه ای از خدمات هزینه اثربخش و دارای اولویت همچون خدمات خودمراقبتی، خدمات سلامت عمومی، خدمات سلامت فردی سطح اول است که توسط مرکز مدیریت شبکه با همکاری سایر واحدهای معاونت بهداشت تعیین، تدوین، ابلاغ و بروز رسانی می شود (این مجموعه با نامه شماره ۳۱۵۴/۳۰۸ د به تاریخ ۲۶/۲/۱۳۹۵ با عنوان بسته خدمات سلامت سطح اول ارسال شده و در پایگاه اطلاع رسانی معاونت بهداشت با نشانی <http://Health.behdasht.gov.ir> موجود است.) و توسط تیم سلامت ارائه یا فراهم میشود و شامل موارد

زیر است:

معاونت بهداشت

بسته خدمات سلامت

خدمات سلامت عمومی: شامل بسته های خدماتی است که در حال حاضر برای جامعه و به صورت عمومی ارائه می شود مانند: خدمات بهداشت محیط (آب سالم، غذای ایمن و هوای پاک)؛ خدمات بهداشت مدارس؛ بهداشت حرفه ای؛ سلامت اجتماعی (آموزش عمومی و ارتقای سلامت) و خدمات خاص در اپیدمی ها و مدیریت خطر بلایا.

ج) خدمات/مراقبتهای اولیه سلامت فردی: بسته های خدمات بهداشتی ادغام یافته در نظام شبکه های بهداشت و درمان هستند که باید برحسب ساختار جمعیت تحت پوشش و گروه های مختلف سنی به آنها ارائه گردد مانند: برنامه های سلامت خانواده و جمعیت؛ سلامت باروری (مادران باردار، تعالی جمعیت)؛ واکسیناسیون؛ برنامه های مبارزه و کنترل بیماریهای واگیر، پیشگیری و کنترل عوامل خطر بیماریهای مزمن و غیرواگیر؛ خدمات تغذیه، سلامت روان، اعتیاد، سلامت شغلی، مشاوره و ... این بسته از خدمات، در مجموعه بسته خدمات سلامت سطح اول آمده است.

بسته خدمات سلامت

د) بسته خدمات درمانی: شامل خدماتی است که برحسب نیاز و درخواست فرد یا برای موارد ارجاعی از سوی مراقب سلامت (دارای عوامل خطر یا بیماری هدف واگیر/غیرواگیر) در سطح پزشکی عمومی ارائه می شود. راهنماهای بالینی مربوط توسط ادارات فنی حوزه معاونت بهداشت تهیه شده یا در حال تدوین هستند که همراه دستورعمل یا متعاقباً ارسال میشوند.

ه) سایر خدمات سلامت (حسب مورد): شامل خدماتی می شود که ارائه آن ها براساس مشکلات سلامت منطقه برگرفته از نیازسنجی، ضرورت می یابد و بسته خدمتی آن باید توسط معاونت بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با مشارکت دانشگاه فراهم شده و در اختیار ارائه دهندگان خدمت قرار گیرد مانند: خدمات تغذیه جامعه، خدمات مشاوره پیشگیری از طلاق و

معاونت بهداشت

...

نظام پرداخت

۱) مکانیسم پرداخت به پزشک خانواده و تیم سلامت به ازای انجام وظایف تعریف شده را نظام پرداخت گفته و در برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع روش اصلی آن بصورت سرانه ای تعدیل شده با عملکرد CAP (Capitation Adjusted by Performance) می باشد.

۲) روش اصلی پرداخت (CAP) در برنامه پزشک خانواده می تواند با پاداش (BONUS) و یا جریمه حسب قرارداد و مقررات در قبال ارائه خدمات خاص و یا دستیابی به کیفیتی مشخص تکمیل شود.

۳) نظام پرداخت در اعضای تیم سلامت به جز پزشک خانواده و مراقب سلامت که بصورت CAP می باشد بصورت حقوق مبتنی بر عملکرد خواهد بود.

نظام ارجاع

الف) تعریف ارجاع: فرآیندهایی است که نحوه ارتباط فرد با سایر بخش های نظام سلامت و استفاده وی از سطوح خدمات این نظام را تعیین میکند. ارجاع درون سطح به عنوان ارجاع افقی و ارجاع در بین سطوح به عنوان ارجاع عمودی نامیده میشود.

ب) سازوکاری دریافت خدمات سلامت توسط افراد تحت پوشش: افراد برای دریافت خدمات مزبور به پایگاه سلامت مراجعه کرده و با ارائه کارت ملی تشکیل پرونده میدهند. مراجعه کننده در نقطه تماس اول، توسط تیم سلامت (کارشناس مراقب سلامت و در شرایط خاص، پزشک عمومی)، ویزیت شده و اقدامات الزم برای وی صورت می گیرد.

نظام ارجاع

در صورت نیاز به خدمات تخصصی تر(در همان سطح یا سطح بالاتر)، وی به صورت تسهیل شده با رعایت سلسله مراتب پس از تکمیل فرم ارجاع الکترونیک (مطابق با فرمت هر برنامه موجود در بسته خدمت) برای دریافت آن خدمات در همان سطح(مانند خدمات مشاوره تغذیه و سلامت روان) یا پس از هماهنگی الزم به سطوح بالاتر سرپایی و بستری(پزشک متخصص، فوق تخصص، مراکز پاراکلینیکی خاص و بیمارستان) ارجاع داده می شود و مسوولیت پیگیری و تداوم خدمات سلامت او در هر صورت با تیم سلامت است. سطح دوم خدمت (پزشک متخصص یا بیمارستان و ...) پس از انجام اقدامات ضروری برای بیمار، اطلاعات مربوط به نتایج درمان، الگوی تشخیصی درمانی و سایر نیازها را به صورت بازخورد(در فرم بازخوراند)به ارجاع دهنده(در همان سطح یا سطوح پایین تر) در بستر سامانه پرونده الکترونیک سلامت منعکس میکند.

تعریف سطح بندی

ج) تعریف سطح بندی: چیدمان خاص واحدهای ارائه دهنده خدمات و مراقبت‌های سلامت برای آنکه دسترسی مردم به مجموعه‌ی خدمات مورد نیاز تا جایی که ممکن است سهل، سریع، عادلانه، با کمترین هزینه و با بیشترین کیفیت باشد. سطح بندی قراردادی است و به مقتضای شرایط توسط برنامه ریزان انجام میگیرد.

خدمات و مراقبت‌های سلامت در دو سطح در اختیار افراد و جامعه تحت پوشش گذاشته میشود:

سطح اول:

شامل خدمات/مراقبت های اولیه سلامت فرد و جامعه است. خدمات فرد محور عبارتند از: پیشگیری و آموزش سلامت فردی، تشخیص و درمان بیماری ها بر اساس بسته خدمت و پیگیری نتیجه بیماری، تدبیر فوریت ها، و مدیریت افراد تحت پوشش و خدمات جامعه محور (بهدات عمومی) شامل خدمات بهداشت محیط و کار، بهداشت محیط مدارس، مبارزه با بیماریهای واگیر و غیرواگیر و آسیب ها و جراحات در اپیدمی ها و بلایا، آب آشامیدنی سالم، بسیج اطلاع رسانی، و پیشگیری و ترویج سلامت هستند که هدف آنها جامعه است. خدمات سطح اول در نقطه آغازین در واحدی با نام عمومی پایگاه سلامت تعریف می شود که با استاندارد نیروی انسانی، فضای فیزیکی و تجهیزات مشخص در حاشیه شهرها و مناطق شهری مبتنی بر اصول ساختار و سطح بندی نظام شبکه بهداشت و درمان کشور ارائه می گردند.

سطح اول:

در ضمن، سایر خدمات سلامت مانند خدمات دارویی، پاراکلینیک (آزمایشها و تصویربرداریهایی پزشکی) نیز در مراکز و موسسات دولتی و غیردولتی مانند داروخانه ها، آزمایشگاه ها و مراکز تصویربرداری ارائه می شوند (به جزء آزمایشات غربالگری تعریف شده در بسته خدمات نوین سلامت که به صورت رایگان انجام میشوند و فهرست آنها در پیوست آمده است). پایگاههای سلامت به طور معمول در جایی با بیشترین دسترسی به محل زندگی گروه هدف این برنامه قرار دارند و در آن، نخستین تماس فرد با نظام سلامت از طریق تیم سلامت اتفاق میافتد. این دسته از خدمات به شرط نبود بخش دولتی با اولویت برونسپاری و خرید خدمت از بخش خصوصی فراهم و ارائه میگردد (خرید راهبردی خدمات) و در صورتی که، داوطلب برای واگذاری ارائه خدمات در بخش خصوصی وجود نداشته باشد، باید خدمات از طریق بخش دولتی ارائه شود.

سطح اول

ه) مرکز خدمات جامع سلامت با تبدیل مرکز بهداشتی درمانی موجود در منطقه (در صورت نبود، ایجاد)، پذیرای ارجاعات مربوط به پیشگیری، مراقبتها و بیماری های هدف (واگیردار و غیرواگیر)، مشاوره تغذیه و تنظیم رژیم غذایی، سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد، سلامت دهان و دندان، مشاوره ژنتیک، اختلالات تکاملی و بهداشت محیط و حرفه ای از پایگاه سلامت خواهد بود و علاوه بر آن نظارت و مدیریت سلامت منطقه و پایگاه های سلامت تحت پوشش خود را بر عهده خواهد داشت. استاندارد نیروی انسانی، تجهیزات و فضای فیزیکی این مراکز در بخش مربوط توضیح داده شده است.

و) سایر خدمات از طریق ارجاع به سطوح بالاتر و با پذیرش مسوولیت پیگیری و تداوم خدمات به بیمار توسط واحد ارائه دهنده خدمات سطح اول انجام میگیرد.

سطح دوم

شامل خدمات تخصصی و فوق تخصصی می شود که توسط واحدهای سرپایی تخصصی و فوق تخصصی و واحدهای بستری موجود در نظام سلامت ارائه می گردد. این خدمات شامل خدمات تشخیصی، درمانی و توانبخشی/نوتوانی تخصصی، تدبیر فوریت‌های تخصصی، اعمال جراحی انتخابی و اورژانس، اقدامات بالینی، مشاوره، خدمات دارویی و فرآورده های مربوطه، خدمات آزمایشگاهی و تصویربرداری هستند. این دسته از خدمات در اختیار ارجاع شدگان از سطح اول خدمات قرار می گیرند. واحد خدمات سلامت سطح دوم موظف است با ارائه بازخورد کتبی، تیم سلامت ارجاع دهنده را از نتیجه، برنامه درمان و پیگیری بیمار یا پیشرفت کار مطلع سازد. خدمات فوق در سطح تخصصی در نقطه ارجاع، در واحدهای دولتی و غیردولتی طرف تفاهم شکل می گیرند. اولویت با دریافت خدمت از بخش دولتی است.